

VERGADERING GEMEENTERAAD 2009

Pre-adviesnr. 67
Agendapunt
Onderwerp Des Beemsters project Waterbeheer

Middenbeemster, 7 oktober 2009

Aan de raad

> voorstel

Wij stellen u voor:

- Uit de Algemene Reserve een (garantie)krediet van maximaal € 340.000 beschikbaar te stellen als gemeentelijke bijdrage in de totale geraamde kosten van peilaanpassing in het landelijk gebied;
- Akkoord te gaan met gebruikmaking van het Waterbanksaldo van maximaal 5 hectare in daarvoor in aanmerking komende projecten en situaties, waarmee het gebruikte krediet kan worden gecompenseerd.
- Een (garantie)krediet van maximaal € 36.700 uit de Algemene reserve beschikbaar te stellen ten behoeve van de verbetering van het watersysteem in het stedelijk gebied van Middenbeemster. Dit bedrag kan gezien worden als investering in onderhoud en beheer en als zodanig ook verwerkt kunnen worden in de (meerjaren)begroting;.

> toelichting

In de ontwikkelingsvisie Des Beemsters I is een studie opgenomen geweest waarin nader ingezoomd is op het realiseren van extra waterberging met behoud van de cultuurhistorische identiteit van De Beemster. Aanleiding hiervoor vormt de opgave uit WB 21 tot het realiseren van extra waterberging, welke voor De Beemster door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is berekend op 10 hectare. Deze studie leverde nogal wat discussie en verschillen van mening op over de wijze waarop die berging moet plaatsvinden. Op grond hiervan is waterberging tot concreet uit te werken project Waterbeheer benoemd in Des Beemsters II en heeft Bureau Des Beemsters de opdracht gekregen dit project uit te voeren.

Tijdens de totstandkoming van het project is nauw samengewerkt met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en vertegenwoordigers uit de agrarische sector. Mede dankzij de grote inzet van deze vertegenwoordigers en de bereidheid van het Hoogheemraadschap om dit project zoveel mogelijk te laten slagen is het uiteindelijk gelukt een grote groep agrarische grondgebruikers- en eigenaren in De Beemster te winnen voor de gewenste waterbergingsopgave van 10 hectare in het direct te bemalen gebied.

Dat is overigens niet zonder slag of stoot gegaan, maar de voortdurende inzet en bereidheid tot het vinden van een voor alle partijen reële oplossing, brengt ons nu op het huidige resultaat.

Hieronder geven wij u de inhoud van het resultaat weer.

Het resultaat in het landelijk gebied.

De voorlopige "eindstand" uit de aanmeldingen van gebruikers/eigenaren van deelgebieden die op laag peil willen (NAP – 5.00 meter) is bereikt. Al eerder werd duidelijk dat de officiële WB 21 opgave om 10 ha waterberging te realiseren in ieder geval zou worden gehaald.

In de afgelopen zomerperiode heeft het Hoogheemraadschap de aangemelde gebieden onderzocht op technische en financiële haalbaarheid. Dit resulteert erin dat in tenminste 37 deelgebieden in totaal 630 hectare landbouwgrond kan worden aangesloten op het direct te bemalen peil. De hoeveelheid direct te bemalen gebieden in De Beemster stijgt hiermee van 26% naar 39%.

Door deze peilverlaging neemt de drooglegging toe waarmee de bodemberging (dat is dus de feitelijke waterberging) in De Beemster wordt vergroot. Deze toename is voorlopig berekend op 100.642,5 m³ (werkelijke hoeveelheid afhankelijk van de grondsoort en kwaliteit en intensiteit van de drainage). De 630 ha bouwgrond zijn vertaald naar hectares open water en dat levert uiteindelijk een resultaat van in totaal 16,5 hectare op.

Een aantal aangemelde deelgebieden in het zuidwestelijk deel van De Beemster kan niet worden aangesloten omdat uit recent onderzoek is gebleken dat er gevaar voor meer kwelwater zal ontstaan. Ook zijn er een paar deelgebieden waarbij een of meerdere eigenaren niet wensen mee te werken aan verlaging waardoor het gehele deelgebied van peilverlaging verstoken blijft.

HHNK zal uiteindelijk een nieuw Peilbesluit gaan voorbereiden voor de aangesloten gebieden en dit ter besluitvorming voorleggen aan de provincie.

Het resultaat voor de dorpskern Middenbeemster.

In de loop van dit project is ook de wens naar voren gekomen om in het stedelijk gebied van Middenbeemster de mogelijkheden tot peilverlaging te onderzoeken. Redenen daarvoor zijn klachten over o.a. grondwateroverlast in kruipruimten maar ook klachten van aanliggende agrarische grondgebruikers over de te snelle afvoer van water uit de bebouwde kom naar het buitengebied. Dit leidt tot ongewenste incidentele peilstijgingen. Ook speelt mee de wens van gebruikers van aanliggende bouwgrond om peilverlaging in de randsloten van de kern. Daarnaast moet ook gekeken worden naar waterkwaliteit en mogelijke vereenvoudiging van beheer en onderhoud van het systeem. Grontmij heeft van de gemeente Beemster opdracht gekregen dit te onderzoeken, hetgeen heeft geleid tot het Effectenonderzoek Peilverlaging kern Middenbeemster. De (tussentijdse) uitkomsten zijn uitvoerig besproken met het Hoogheemraadschap en Technische Dienst Beemster en Zeevang. Uiteindelijk zal de verlaging van het waterpeil in het stedelijk gebied van Middenbeemster (per gebiedje verschillende peilen) over het algemeen binnen de marge van 10 centimeter blijven. Een echt substantiële bijdrage in hectares aan het in het landelijk gebied behaalde bergingsresultaat levert het niet op. Wel kan Middenbeemster het water langer vasthouden en zorgen voor een beheerste en verantwoorde afvoer naar het buitengebied. Om de gestelde doelen te bereiken moeten er enkele waterhuishoudkundige voorzieningen worden getroffen, waarvan de kosten deels door de gemeente en deels door HHNK moeten worden gedragen. Ook moet er nog wat meer onderzoek worden gedaan naar de mate van grondwateroverlast en mogelijke gevolgen voor funderingen. Tussen gemeente en Hoogheemraadschap is nu afgesproken om het komend jaar een proef te doen met doorspoeling via zg. vrij verval vanuit het zuiden en het resultaat daarvan steeds te monitoren. Tijdens deze proefperiode van een jaar worden nog niet direct alle waterpeilen aangepast en andere werken uitgevoerd maar wordt dat gefaseerd opgebouwd. De proef is op 28 september jl. gestart.

De financiële consequenties

Landelijk gebied:

Het Hoogheemraadschap heeft berekend dat voor peilverlaging en een beter functionerend watersysteem in het landelijk gebied de nodige maatregelen moeten worden genomen.

De totale kosten zijn begroot op € 926.500. De geraamde kosten zijn gebaseerd op landelijke kengetallen. De praktijk kan her en der gaan verschillen.

Het Hoogheemraadschap heeft voor haar bergingsopgave in De Beemster € 780.000 beschikbaar. Het college heeft al eerder het signaal afgegeven bereid te zijn een gemeentelijke financiële bijdrage bij de raad te bepleiten als daarmee het resultaat verder reikt dan alleen de wettelijke bergingsopgave.

Dus dat enerzijds zoveel mogelijk aangemelde agrarische grondgebruikers mee kunnen liften in dit project maar ook om te kunnen beschikken over een waterbanksaldo wat later ingezet kan worden als watercompensatie in bijvoorbeeld het 4^e kwadrant Middenbeemster.

Maar zo zijn er meer mogelijkheden om dat saldo in te zetten. Op grond hiervan heeft het Hoogheemraadschap het volgende verdelingsvoorstel gemaakt:

Partij	Bijdrage	Procentueel	Bergingsequivalent
Hoogheemraadschap	€ 780.000	84,2%	13,9 hectare
Gemeente Beemster	€ 146.500	15,8%	2,6 hectare
Totaal	€ 926.500	100 %	16,5 hectare

Dat betekent dat bij investering door de gemeente Beemster een waterbanksaldo van 2,6 hectare beschikbaar komt. Daarbij gelden de volgende aanvullende voorstellen:

- Het Hoogheemraadschap voert de maatregelen uit samen met de agrariers en houdt de kosten bij.
- Als de totale kosten meevallen en beneden het budget van € 780.000 blijven dan hoeft de gemeente niet bij te springen maar levert het ook geen waterbanksaldo op.
- Als de kosten tussen € 780.000 en € 926.500 liggen betaalt de gemeente mee tot maximaal € 146.500 en ontvangt daarvoor naar rato van de werkelijke bijdrage maximaal een waterbanksaldo van 2,6 hectare.
- Als de kosten hoger dan € 926.500 komen te liggen dan betaalt de gemeente het resterende bedrag tot een maximale bijdrage van € 340.000. Het Waterbanksaldo neemt dan toe naarmate de bijdrage toeneemt tot maximaal 5 hectare. Is hiervan sprake dan wordt de verdeling als volgt:

Partij	Bijdrage	Procentueel	Bergingsequivalent
Hoogheemraadschap	€ 780.000	69,7%	11,5 hectare
Gemeente Beemster	€ 340.000	30,3%	5,0 hectare
Totaal	€ 1.120.000	100 %	16,5 hectare

Dorpskern Middenbeemster:

De kosten van voorgestelde aanpassingen worden verdeeld tussen Hoogheemraadschap en gemeente en worden in het voorlopige eindrapport van Grontmij in totaal op € 114.600 geraamd.

Door echter te kiezen voor doorspoeling via vrij verval kan een oorspronkelijk geraamd doorspoelgemaal (hoek Bamestraweg/Middenweg) vervallen. Voor de gemeente wordt de investering geraamd dan op in totaal € 36.700. Voor het Hoogheemraadschap wordt dat dan geraamd op € 16.700 (overigens zit in deze begroting 20% onvoorzien). Als uit de proefperiode blijkt dat ondanks te nemen maatregelen onvoldoende doorspoeling plaatsvindt, dan zal alsnog over een jaar een gemaal geplaatst moeten worden. De kosten hiervan zijn geraamd op € 61.200.

Waterbanksaldo

De investering ten gunste van kern Middenbeemster kan eigenlijk gezien worden als verbetering aan het huidige watersysteem. In die zin zou het een onderhoudsinvestering zijn. Dat ligt anders bij de investering ten gunste van het landelijk gebied. Feitelijk "koopt" de gemeente voor haar aandeel (nu geraamd op € 146.500 met een maximum van € 340.000) een waterbanksaldo van 2,6 hectare tot maximaal 5 hectare. Als dit saldo later geheel of gedeeltelijk wordt ingezet in bijvoorbeeld het 4^e kwadrant Middenbeemster, dan is deze investering al snel terug te verdienen.

